

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. In quo Eucharistiæ Sacramentum consistat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

sub panis & vini speciebus verè ac realiter præsentem esse negaret.

IV. *Aliis sacra Scriptura locis veris Christi in Eucharistia præsentia probatur.*

Probat secundò; Joannis enim 6. loquens Christus de hoc Sacramento, seu corpore suo sub speciebus panis, Ego, inquit, sum panis vite, & postea: Panis quem ego dabo, caro mea est, caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, tandem vers. 59. concludit: Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Denique Apostolus i. ad Corinthios 12. ad panis hujus & calicis sumpcionem, necessariū esse docet, ut se homo probet, hoc est, ut ait Concilium Tridentinum sessione 13. cap. 7. *Ve nullus sibi conscius mortalis peccati quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Hinc ergo colligitur, id, ad quod sumendum præparare se debet, esse verè Corpus & Sanguinem Christi; si enim aliud nihil esset quàm panis, ad quid tanta præparatio?

V. *In hac veritate defendendâ unanimi consensu conspirant Patres.*

Huic insuper veritati unanimi consensu subscribunt Patres: & ut ex plurimis eorum testimoniis pauca producam, S. Dionysius libro de Hierarchiâ Ecclesiasticâ, cap. 3. parte 3. Sic hoc Sacramentum alloquitur: *O divinisimum, & sacrosanctum Sacramentum, obducta tibi significantium signorum operimenta dignanter aperi, & perspicue nobis fac appareat; nostrosq; spirituales oculos, singulari, & aperto tue lucis fulgore imple.* Ex quibus ejus verbis manifestè habetur, eum hoc Sacramentum non merum fuisse panem existimasse, sed Christum sub speciebus illis verè fuisse contentum. Idem docet Tertullianus in libro de Resurrectione carnis: *Caro, inquit, corpore & sanguine Christi vescitur, ut anima de Deo saginetur.* Hoc ipsum clarè probat Origenes, tum alibi, tum homiliâ septimâ in libro Nume: *Tunc, inquit, in enigmate erat manna cibus, nunc autem in specie caro Verbi Dei, est verus cibus, sicut ipse dicit, Quia caro mea verè est cibus:* ubi quod Manna in figurâ significabat, hic ait verè & propriè contineri, corpus scilicet Christi, ergo non tropicè tantum, ut volunt sectarii, sub his speciebus existit Christus, nam tropicè manna erat corpus Christi.

VI. *Patres antiqui omnium jam inde à nascente Ecclesiâ hoc idem operè testantur.*

Idem etiam expressis verbis tradit S. Cyprianus, S. Athanasius, S. Irenæus, Justinus Martyr, S. Augustinus, S. Basilus, S. Chrysostomus, & alii passim, qui fusè referuntur distinctè 2. de Consecratione, eorumque auctoritates per omnes jam inde à Christo ætates procedens copiosè affert Bellarminus tomo tertio, libro secundo de Sacramento Eucharistiæ per triginta octo capita, quæ apud ipsum videri poterunt. Duo tantum testimonia iis quæ numero præcedente retuli, adjungam, primum S. Ambrosii, qui libro 4. de Sacramento cap. 5. sic loquitur: *ante verba Christi calix est vini & aqua plenus, ubi verba Christi operata fuerint, ibi sanguis efficitur, qui plebem redemit.* Concludo tandem pulcherrimo hæc de re dicto S. Joannis Damasceni sic libro 4. Fidei, cap. 14. de hoc mysterio loquentis: *Non est figura panis & vinum corporis & sanguinis Christi: absit enim hoc, sed est ipsum corpus Domini deificatum, ipso Domino dicente, hoc est meum, non figura corporis, sed corpus, non figura sanguinis, sed sanguis.*

VII. *Ex modo loquendi Patrum hoc idem ulterrimè declaratur.*

Antiquitatis ergo vox est, in sanctissimo hoc Sacramento corpus Christi & sanguinem verè ac propriè existere; Patres enim omnes hoc Sacramentum vocant corpus & sanguinem Christi: illud insuper appellant tremenda mysteria, pretium nostrum, &c. imò identidem dicunt hoc Sacra-

mentum non esse figuram, sed verum corpus Christi, & in hoc ab agno Paschali, Manna & similibus distingui, sicut corpus differt ab umbrâ. Eucharistiam præterea adorandam & invocandam esse affirmabant, omnique cultu ac veneratione prosequendam: quæ omnia clarissimè demonstrant existimasse eos divinum hoc Sacramentum non esse panem, sed Christum ipsum sub speciebus panis & vini contentum. Hinc etiam proveniebat, ut tantam curam ac diligentiam adhiberent, ne vel minima illius particula in terram decideret, qua in re non ita erant solliciti de pane illo quem in usum catechumenorum benedicebant; mos enim antiquus, ut refert S. Augustinus lib. 2. de peccat. meritis, cap. 26. olim viguit in Ecclesiâ, ut panis benediceretur, qui daretur catechumenis, quem nihilominus, quamvis teste Sancto Augustino esset sanctus, non tamen mille & mille gradibus tanti faciebant ac sacrosanctam Eucharistiam, hanc namque ne conspici quidem sinebant ab infidelibus, vel catechumenis.

Denique ita hoc fidelium omnium animis infederat, Christum scilicet in hoc Sacramento contineri, & sub panis & vini speciebus sumi, ut teste Tertulliano in Apolog. cap. 7. Ethnici Christianis exprobrarent quòd, dum sacram Synaxin celebrarent, ad infantem comedendum convenirent. Averroes etiam Christianos vocat impios, eo quòd Deum suum manducant; quæ manifestè ostendunt, apud omnes pervulgatum fuisse existimasse Christianis quoties communicarent se Christum verè sub hoc Sacramento suscipere, non tropicè tantum & figurativè, seu signum Christi, ut volunt nostri temporis sectarii; sic enim nec infantis comestione, nec Dei sui manducationem iis unquam objecissent.

VIII. *Ethnici Christianis exprobrabant, quòd dum sacram Synaxin celebrarent, ad infantem comedendum convenirent.*

SECTIO SECUNDA.

In quo Eucharistiæ Sacramentum consistat.

ARTIO dubitandi inde oritur, quòd res variz in hoc Sacramento contineantur, quæ ad illius constitutionem concurrunt, nempe corpus Christi, species, verba consecrationis, &c. de quibus inquirendum, Utrum hæc omnia intrinsecè in eo tanquam verè illius partes & constitutiva reperiantur? Ulterior etiam quæstio est, an hæc sola, vel alia insuper sint Sacramenti hujus essentia; nonnulli enim, ut videbimus, sumpcionem de intrinsecò illius conceptu esse affirmant. De singulis in hac disputatione agendum.

Primò itaque Sotus in 4. dist. 8. quæst. unicâ, art. 2. & alii solas species aiunt adæquatè constituere hoc Sacramentum. Durandus disputatione octavâ sectione secundâ vult illud in solâ consecratione consistere, Antecolus, & alii in sumpcionem. Gabriël verò, sicut in Sacramento Ordinis varii gradus constituunt diversa Sacramenta partialia, quæ tamen omnia unum integrant adæquatam Sacramentum Ordinis, ita in Eucharistiâ consecrationem, species consecratas, & sumpcionem ait tria constituere partialia Sacramenta, licet omnia unum integrant totale. Tandem Waldensi tribui solet opinio asserens solum corpus & sanguinem Christi constituere hoc Sacramentum, quem tamen Vasquez hic, disputatione

I. *Statim præsentis diffinitatis præparatur.*

II. *Diversitate feruntur auctorum hac de re sententia.*

tionem centesimam sexagesimam septimam numero decimo ab hac sententia liberare conatur.

III. Communio Theologorum sententia est, species panis & vini intrinsecè con-stituere hoc Sacramentum.

Prima Conclusio: Species panis & vini intrinsecè constituunt hoc Sacramentum: ita communiter Theologi, qui videri poterunt apud Suarezium hic, disputatione quadragesimam secundam, sectione primam, Vasquez disputatione centesimam sexagesimam septimam, capite tertio, & alios. Ratio est primò, quia Concilium Tridentinum & Patres asserunt corpus Christi contineri in hoc Sacramento, quod manet post consecrationem: ergo species sunt quid constituens hoc Sacramentum, cum nihil contineri possit in seipso, pars autem optimè intelligitur contineri in toto. Secundò, quia juxta Concilium Tridentinum sessione decima tertia, capite tertio, Eucharistia est *Symbolum rei sacre, & invisibilis gratie forma visibilis*, ergo corpus Christi solum & sanguis non possunt adequatè constituere hoc Sacramentum sine speciebus, cum sine illis non sint signum sensibile.

IV. Sacramentum consistit ex sensibilitate, sicq; includere debet aliquid sensibile intrinsecè.

Dices: Sufficit quòd extrinsecè connotent species, unde tota ratio Sacramenti consistere poterit adequatè in corpore Christi. Contra: Sacramentum consistit ex sensibilitate, ergo debet in se includere aliquid sensibile, & non illud extrinsecè solum connotare; sic enim sensibilitas non esset de intrinsecà constitutione Sacramenti contra omnes. Requiritur ergo & sufficit ad rationem Sacramenti, quòd aliquid in se sensibile includat, per quod reliqua reddantur sensibilia, licet omnia quæ ad illius constitutionem spectant, per se sensibilia non sint; quòd etiam in Sacramento Pœnitentiæ constat, ubi contritio non est sensibilibus nisi per Confessionem, & generatim compositis physicis, igni, aquæ, homini, Leoni, & cæteris attribui sensibilitatem, cum tamen eam per se non habeant, sed per accidentia.

V. Dices: Species panis & vini sine verbis consecrationis non reddunt corpus Christi sensibile.

Urgebis: Species solæ non reddunt corpus Christi sensibile in Sacramento, imò potius significant panem, ergo ut significant corpus Christi, debent sumi species ut subsunt verbis consecrationis, ergo vel Sacramentum hoc includit etiam tanquam partem sui verba consecrationis, vel non habet in se aliquid sensibile. Respondetur negando consequentiam; ad hoc enim ut dicatur in se includere intrinsecè aliquid sensibile, sufficit quòd signum aliquid includat, quòd sit sensibile, licet habitu ad rem significatam non sit subjecta sensui, ut constat in omni signo ad placitum; sicut si quid sit signatum sigillo Principis, est signum sensibile illud pertinere ad Principem, licet ipsa habitudo, quam dicit sigillum illud non sit sensibilibus, cum non significet nisi ex institutione præterita, quæ jam sensu percipi non potest.

VI. Species simul cum corpore Christi causant gratiam.

Dices secundò: Sacramenta novæ legis causant gratiam, sed species hic non causant, sed solum Corpus Christi, ergo: Responderi potest, quamvis species solæ non causent gratiam, causare tamen simul cum corpore Christi, ut ait Suarez disp. quadragesimam secundam, sect. tertiâ, Coninck questione septuagesimam tertiâ, articulo primo, numero vigesimo quarto, & alii.

VII. Dices: In cibo materiali substantia nutrit, non accidentia.

Nec sequitur, est in cibo materiali sola substantia nutrit, non accidentia, idem fieri debere in hoc cibo spirituali, & consequenter species nihil debere efficere. Respondetur enim disparitatem esse, quòd cibus materialis non alio modo nutrit quam ex eo quòd substantia alimentum

convertatur in substantiam aliti, & una forma succedat alteri in eadem materiâ: hic verò longè alio modo fit nutritio, nimirum per productionem alterius, nempe gratiæ, in quam nec species, nec corpus Christi convertitur, imò debent existere quando gratia producitur.

Secunda conclusio: Corpus etiam & sanguis Christi constituunt intrinsecè hoc Sacramentum: ita Auctores communiter, quos citant & sequuntur Suarez & Vasquez in primâ conclusione citati. Probatur primò ex Patribus; Sanctus namque Irenæus libro quarto, capite trigésimo quarto dicit Eucharistiam duabus rebus constare, alterâ terrenâ, alterâ cœlesti. Idem habet Sanctus Damascenus libro quarto, capite decimo quarto: *Duplices, inquit, sumus & compositi, par esiam fuit dari nobis cibum duplicem & compositum*. Deinde in Concilio Florentino illud dicitur esse hoc Sacramentum, quod à Sacerdote conficitur, Sacerdos autem non solas species conficit, nec corpus solum, sed corpus ut conjunctum cum speciebus, seu illud totum, ergo.

VIII. Corpus etiam & Sanguis Christi sunt de intrinsecò conceptu huius Sacramenti.

Secundò probatur: Sacramentum namque Eucharistiæ dat gratiam per modum cibi, id autem quod in hoc Sacramento præcipuè habet rationem cibi, est corpus Christi juxta illud Joannis sexto, versu quinquagesimo sexto: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo*: & versu quinquagesimo secundo: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum, & panis quem ego dabo caro mea est, pro mundi vitâ*. Deinde versu quinquagesimo octavo: *Qui manducat me, & ipse vivet propter me*: ergo id quod in hoc Sacramento præcipuè habet rationem cibi, est Corpus & Sanguis Christi.

IX. Eucharistia dat gratiam per modum cibi, hic autem cibus est corpus Christi.

Neque his obstat communis doctrina Theologorum tria statuentium in quovis Sacramento, *Sacramentum tantum*, id scilicet quod tantum significat, *rem tantum*, nempe id quod significatur, & non significat, *rem & Sacramentum*, id nimirum quod & significatur & significat: quo sensu Innocentius III. capite *Cum Marthe de celebratione Missarum* ait in Sacramento Eucharistiæ Sacramentum tantum esse species panis & vini, rem tantum esse gratiam & charitatem, seu unitatem corporis Christi mystici, rem tandem & Sacramentum, esse corpus & sanguinem Christi. Respondetur, hoc nil facere contra nos; quando enim dicit Pontifex & Theologi, species esse Sacramentum, non intendunt hoc Sacramentum adequatè consistere in speciebus, sed has ita significare, ut non significantur, cum tamen corpus Christi & significetur per species, & gratiam significet.

X. Quid sit in hac materiâ Sacramentum tantum, res tantum, res simul & Sacramentum.

Licet etiam in quibusdam Sacramentis id quod dicitur *res simul & Sacramentum*, nempe character in Baptismo, Confirmatione, & Ordine non constituat intrinsecè Sacramenta illa, hoc tamen universim non est verum, nam juxta Suarezium disp. quadragesimam secundam, sect. quartâ, & alios, Contritio est simul res & Sacramentum, & tamen intrinsecè constituit Sacramentum Pœnitentiæ. Cum ergo corpus & sanguis Christi significant practice gratiam, erunt quid intrinsecè constituens hoc Sacramentum, quod institutum est per modum cibi, ut diximus.

XI. Interdum id quod non constituit intrinsecè Sacramentum, dicitur res simul & Sacramentum.

Quæres: Utrum Sacramentum Eucharistiæ importet in recto solas species connotando corpus Christi, an econtra corpus Christi in recto connotando

XII. Quid in Sacramento Eucharistiæ

importatur in recto, quid in obliquo.

connotando species in obliquo, an demum utrumque in recto? varii sunt dicendi modi: Suarez citatus sectione quartâ, sine, hoc ultimum amplectitur, & quamvis fortè totalis recidat in quaestionem de nomine, cum omnes inter quos procedit hæc controversia admittant tam species, quam corpus Christi, intrinsicè hoc Sacramentum constituere: Conformius tamen est modo loquendi, tam ipsius Christi, quam Sanctorum Patrum, si dicamus hoc Sacramentum in recto importare corpus Christi, species in obliquo.

XIII. Hoc ipseus Christi verba aperit indiani.

Probatur: Christus enim Joannis sexto ait: Panis quem ego dabo caro mea est, &c. eodem modo loquuntur Patres, Sanctus Ambrosius libro de his qui initiantur, capite nono, Sic, inquit, Sacramentum quod accipis Christi sermone conficitur, & in illo Sacramento Christus est, quia corpus est Christi: eodem modo loquitur Iulianus Martyr: Hoc alimentum, inquit, apud nos vocatur Eucharistia, hanc verò postea ait esse carnem & sanguinem Christi; qui modus loquendi aliis etiam Patribus familiaris est. Hæc tamen locutiones falsæ essent, si hoc Sacramentum in recto includeret, non corpus Christi solum, sed etiam species; tunc enim non magis dici posset hoc Sacramentum esse corpus aut caro Christi, quam homo est anima aut corpus.

XIV. Ratio est, quia in omni propositione verâ redum prædicati identifi- ficari debet eum recto subjecti.

Ratio est, quia ut propositio sit vera rectum prædicati identificari debet cum recto subjecti, quâ de causâ dicunt Theologi hanc vocem homo prout significat compositum ex personalitate divinâ & naturâ humanâ non importare in recto humanitatem, sed solum subsistentiam divinam, alioqui, inquit, hæc propositio Deus est homo, esset falsa, cum Deus non sit humanitas & subsistentia divina, sed realiter ab hoc complexo distinctus, sicut includens ab incluso. Cum ergo eodem modo corpus Christi distinguatur à corpore & speciebus, si ambo sumantur in recto, non minus falsa erit hæc propositio, Corpus Christi est Eucharistia, quæ tamen frequens est apud Patres, quam esset falsa hæc Deus est homo, si humanitas importaretur in recto.

XV. Alio tamen modo explicari possunt Patres, & dici hoc Sacramentum includere etiam species in recto.

Si tamen quis explicare velit Patres, ut dicant hoc Sacramentum esse corpus Christi, id est non esse meram illius umbram, ut erat Agnus Paschalis, & alia antiquæ legis Sacramenta, sed verè rem ipsam in se continere, dicere poterit eum Suario citato Sacramentum Eucharistiæ includere tam species, quam corpus Christi in recto.

XVI. Suarez an Sacramentum hoc ex iis etiam partibus constituitur, quæ illic sunt per concomitantiam.

Quæres: Utrum constituatur hoc Sacramentum intrinsicè ex iis solis Christi partibus, quæ ponuntur sub speciebus ex vi verborum, an etiam ex iis quæ illic sunt per concomitantiam. Respondetur, directè & per se constitui ex iis solis, quæ ponuntur ex vi verborum, unde sub speciebus panis ingreditur Sacramenti constitutionem per se solum corpus primariò, sanguis autem secundariò, & econtra sub speciebus vini, anima verò & divinitas utrobique: unde idem specie quoad hoc formaliter esset Sacramentum in triduo ac modo. Ratio autem probabilis esse potest, quia ea quæ solum sunt per concomitantiam, nec sunt sensibilia per se, nec per verba, alioqui ex vi illorum ponerentur: sed de hoc plura postea.

SECTIO TERTIA.

An sumptio & consecratio sit pars hujus Sacramenti.

VT omitam hæreticos, qui Christum asserunt non esse præsentem in hoc Sacramento, nisi dum actu sumitur, ac proinde illud dicunt consistere in usu; hos inquam ut omitam, cum fide certum sit Christum verè & realiter esse in Sacramento statim post consecrationem, idque permanenter, Gabriël distinctione octavâ, quaestione primâ, articulo tertio, dubio secundo affirmat Eucharistiæ sumptionem esse Sacramentum à Sacramento Eucharistiæ distinctum, tum quia alia Sacramenta consistunt in usu, ut constat, tum præcipuè quia per Eucharistiæ sumptionem confertur gratia, ergo est Sacramentum, cum sit caeremonia sacra ad hoc à Christo instituta dum dixit: Hoc facite in meam commemorationem, & qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.

Sed hoc nullo modo est admittendum; tum quia est contra communem & ab omnibus receptam Theologorum sententiam, tum maxime quia contra universalem doctrinam Ecclesiæ: deinde concedere necessariò debet Gabriël plura Sacramenta quam septem. Unde Pater Tannerus hic disputatione quintâ, quaestione tertiâ, numero quadragesimo septimo merito ait hanc Gabriëlis opinionem esse periculosam. Ad rationes verò ab eo supra allatas, decursu hujus sectionis satisfiet, ubi etiam lata inter hoc & alia Sacramenta quoad usum ostendetur disparitas.

Secundò rejiciendum est Aureoli placitum relatum à Capreolo in quarto, distinctione octavâ, quaestione unicâ, articulo secundo, qui quamvis sumptionem non statuat Sacramentum ab Eucharistiâ distinctum, ait nihilominus sumptionem esse partem essentialem, sicque hoc Sacramentum ante usum non esse completum: quæ sententia, ut videbimus, est multò pejor præcedente.

Prima conclusio: Sumptio Eucharistiæ, non est pars Sacramenti, sed solum illius applicatio, ut effectum operetur: ita Sanctus Thomas quaestione septuagesimâ tertiâ, dum ait Sacramentum hoc perfici in ipsâ consecratione materiæ, ac proinde ante sumptionem. Idem habet quaestione septuagesimâ octavâ, articulo primo, ad secundum, ubi docet sumptionem esse tantum usum hujus Sacramenti, & perfectionem secundam & extrinsecam illius, non primam, seu aliquid de conceptu illius constitutivo.

Sanctum Thomam sequuntur Capreolus, Soto, Ledesma, Suarez disp. quadragesimâ secundâ, sect. quartâ, Bellarminus libro quarto de Sacramento Eucharistiæ, capite primo & secundo. Valentia quaest. primâ, puncto tertio, Vasquez disp. centesimâ sexagesimâ tertiâ, capite tertio, numero vigesimo quinto, Tannerus disp. quintâ, quaest. tertiâ, numero quadragesimo sexto; Coninck quaest. septuagesimâ tertiâ, art. primo, num. vigesimo sexto, & alii. videtur etiam mens Concilii Tridentini sessione decimâ tertiâ, capite tertio, ubi differentiam inter illud & alia Sacramenta assignat, quod hæc tunc solum vim sanctificandi accipiant, quando iis utitur, Sacramentum verò Eucharistiæ ante usum perficiatur.

Probatur

I. Rejiciendâ hic imprimis sunt hæretici, qui negant Christum esse in hoc Sacramento, nisi dum actu sumitur.

II. Hæc Gabriëlis sententia nullo modo est admittenda.

III. Pejus docet Aureolus sumptionem esse partem essentialem hujus Sacramenti.

IV. Sumptio est tantum applicatio, non pars Sacramenti Eucharistiæ.

V. S. Thomam sequuntur Theologi istius communis sententia.